

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond:
o dată 7 cr., a doua órá
6 cr., a treia órá 5 cr.,
şi de fiesce care publi-
caţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la »Re-
dactiunea şi Admini-
straţiunea Unirii»
în
Blaş.

Anul VII.

Blaş 21 August 1897.

Numérul 35.

Un ţipet.

Nu-í vorbă, altă lipsă mai arđetőre de cât o casă naţională în Sibiú nu avem. O gură rea a zis, că Sibienii, după ce naţiunea le va fi făcut casă, în care să-si póta petrece, vor mai pretinde apoi, ca tot naţiunea să le mai plătescă şi mâncarea şi beutura, ce o vor consuma cu prilejul petrecerilor.

Vorba aceea: Satul arde, baba se peptenă.

Într'aceea până şi naţiunea alcătuitoare de stat a început a se sătura de binecuvintarea perciunată, ce a adus-o şi o aduce preste ţară cu atâta îmbelşugare liberalismul, însu-şi fiind fétul unor ómeni perciunaţi.

Adevărat, că ţipete de acestea se pot auzi a rare ori în presa unгурescă. Banií jidovesci îi astupă gura. Une oria ínse nici chiar banií nu pot să împedece, ca ómeni mai cu durere de popor să-şi mai uşureze câte o dată inima cu câte un ţipet de durere şi amarăciune.

Un ast fel de ţipet a răsunit şi de unăzi în „Magyarország“. Étä câte va părţi ale lui:

„Le-au dat de scire deja acum sint doi ani, că ei în Budapesta vor puté să dobíndescă permissiunea de mămularit numai așa, dacă își câştigă dreptul de cive. Dar aceşti ómeni fără de patrie și-au uitat, să o facă acésta. Ei acuma nu scíu, ce să facă cu sine

înși-și și cu familiile sale. Ei înși-și sint cauza acestui nécas. Poți să-í compătinesci, dar trebuie să recunoscí, că e deja de lipsă a purcede cu severitate împotriva celor fără de patrie, fie aceia Jidovi din Galiția ori lucrători italianí sau cehi.

„Ce ínsamnă óre aceea, că în Ungaria emigrarea se continuă necurmat, și că neíncetat curg în ţară elemente străine? Imigrările provócă emigrările. Locul locuitorilor băstinași il cuprind cei fără de patrie, dar schimbul e rău. Cea mai mare putere a veneticilor nu sint nici agricultori nici industriași. Ei preste tot grăind nu sint obicínuiți, cu lucrul. Miséria îi mână, și ei vinéză orbíș norocul, hotăríți fiind a se folosi de ori ce mijloc, fie acela onest ori neonest. Ei sint gata a-și alina amara sa sórte cu ruinarea altora.

„Să nu cercăm a ascunde primejdia imigrării galițiane nici cu mantaua umanismului, nici cu a liberalismului. Asta e o cestiune de economie națională și nimic alt ceva. Spiritele cele ce gândesc în chipul cel mai liberal, pe cum e Irányi Daniel, urgitaseră deja de mult și a dese ori, ca imigrării să i-se pună margini, și ca ea să se împedece chiar și cu ajutorul unor măsurí mai severe. Ea nu e singura cauză a sérăcirii Ungariei superioare, dar dacă privim la Maramurés, Ung, Beregh și Sáros, atuncia nu putem nega, că ea și numai singură e de ajuns. Pe acolo ómenii și pământul sint supți deja în

multe părți și nu mai pot suporta continuarea invasiunii. Miséria se sfășie decí împrumutat și se lătesce în aceea-și măsură, în care se íntimplă imigrarea la noi din Galiția. Miséria Rutenilor e deja îngrozítóre. Slovacií se refugieză în America. Ei fiind séraci, dar sirguinciosi, totuși trăiaú până acuma și-și câştigau pânea.

„Asta e un cutrémur de pământ și o revoluție. În ministeriul afacerilor interne ómenii adună deja de ani de zile datele referítóre la emigrare. E lucru straniú, că numérul anual mijlociú al celor ce imigréză e de 30,000, și că tot așa de mare e și numérul celor ce emigréză. Ca și cum aci s'ar lupta persónă împotriva la persónă. Ungaria nu póte suporta aceea, ca fiii ei să se schimbe ast fel neíncetat. Ungaria superioară nu mai póte adăposti pe cei ce curg în ţară, ci-í răspandesce preste șes, ba chiar și până din colo de Dunăre. Aci împinge o migrare de popor pe ceealaltă.

„Pe compatrioții nostri jidovi îi neliniștesce deja de multă vreme apariția acésta. Ei simțesc, că massa, carea e de parte de civilisație și de cultură și e lăsată de capul său, când e vorbă de îmbunătățirea sortii sale miserabile, aduce cu sine o măsură falsă, și se tem, că și pe ei îi vor estima după măsura acésta. Ei încă s'ar bucura, dacă s'ar lua măsurí mai severe de cum sint cele despre dreptul de cive și despre dreptul de a se așeđa în comune.

Feuilleton.

Relațiunile eclesiastice ale Românilor din Ungaria și Transilvania în vécul al XV-lea.

(Continuare.)

Unde dară a reședut acel Episcop. în cât I. Hunyadi avea drept și putere preste el, ca să-l captiveze?

În Lipova n'a reședut, pentru că în 1455—1456 în Lipova se amintesc numai *Protopopul schismatic Petru*.

În *Temisóra* asemenea nu, căci acolo fu adus acel episcop deja prins.

În *Deva* și *Lugoș* nu avem nici un motiv, ca să punem reședința.

În *Hunedóra* s'ar mai puté accepta, pentru că acolo, probabil în urma concesiunii date prin Ladislău Hunyadi cu d. Temesvar Nov. 30 1456, până azi sustă o biserică antică în stil bizantin edificată; unde după cum arată un *dystichon* consignat pe păriletele bisericii în fața proscomidierului, și care e mai vechiú de vécul al 16-lea, a fost *mânăstire*, care a stat în legătură cu mânăstirea

Tişmana din România; și din timpul lui Hunyadi până sub principií calvinesci era reședință *protopopescă*, mai târziu și de vicar episcopesc, de unde apoi se trimeau preoți și în părțile bănățene.

Măcar că nu sint indicii ponderóse, dar am puté zice totuși, că acel Episcop a reședut

În *Alba Iulia* și nu era de cât *Vladica* sau Metropolitul bisericilor române. Pentru că după 23 ani, adecă la 1479 în Alba Iulia era deja Metropolit *Ioanișiú*. A fără de aceea misionariul Capistran în tot decursul anului 1455 mai mult s'a susținut în *Transilvania* predicând unirea, și unde în *Teiuș* aprópe de Alba Iulia reședea guardianul unirii din Moldova.

A putut decí să se íntimple, ca pe acel episcop cu reședința în apropierea Hunedórei și Devei să-l captiveze, ca așa să se ínlesnescă lățirea unirii.

Mai ponderóse argumente ínse mi-se par, că militéză pe lângă aceea, că acel Episcop va fi avut reședința sa drept în părțile inferioare ale Ungariei, și în special

În *Caransebeș*. Pentru că:

1. Acolo era „sedes principalis iudiciaria“ a celor 7 districte nobile românesci,¹⁾ și așa zicénd centrul poporului român din părțile inferioare ale Ungariei, unde după afirmarea lui Ioan Capistran descoperită în epistolele sale date cătră Pontificele *Galiat* și cardinalul *Firman* „*omnes fere schismatici erant et infideles*“, și în carí părți numitul Ioan era „*princeps schismaticorum et haeresiarcha*“.

2. Deja regele *Ludovic*, și apoi *Sigismund*, îndrăptă mandatele sale în contra schismaticilor cătră castelanii din *Sebeș*.

3. Nu numai pontificele *Eugeniu* IV la 1433, ci și cei mai înainte de el, mai ales în părțile acestea inferioare, în special: în *Sebeș*, *Orșova*, *Mehadia* și *Hajeg* estind iurisdicțiunea misionarilor minoriți dându-li-se chiar și óreși careva iurisdicțiune quasi episcopescă.

4. Locul captivării episcopului *Ioan* n'a putut să fie de tot de parte de *Temisóra*, pentru că ceea ce zice Hunyadi, că caii, cu carí a venit, erau ósteniți, se póte referi la o distanță nu de tot depărtată, cum ar fi fost póte Alba Iulia ori Hunedóra.

¹⁾ Cfr. Actul íntroduc. al Capit. Orod. de dt. 22 Ian. 1452.

„Imigrarea de regulă e mare. În sërăcie mare vin ei în Ungaria, delăsați, murdari și cerșind, până când pot să cumpere câte va litre de vinars. Multă vreme înfruntă ei lipsele. Pe unde se aședă, pe acolo e știut, ce se întâmplă. — Esistențe dubioase, cari nu se pricep la industrie ori la agricultură și sînt incapabile de lucru. Ei nu se fac civi contribuabili, căci nici o dată nu se scie, care le e ocupațiunea. Unde locuesc ei, acolo se localizează murdăria, și strade întregi se izolază, pentru că alții nu vor să locuescă acolo. —

„Umanitatea are hotarē. Ea se sfârșește acolo, unde se începe apărarea proprie. Ungaria nu pōte să oferescă neîncetat pāne și esistență la mii și mii de sērăci. De la uriașul teritoriū al Americii celei mari aū eschis pe accia, cari vor să debarce acolo cu traista de cerșitorii. Asta a făcut-o America spre apărarea proprie, de ore ce silința de a scāpa de lipsă și miserie nu se pōte precalcula și pōte să aducă țerii ruinare. —

„Trebue să se purcedă pe cale economică națională și pe calea legislațiunii împotriva imigrării, carea nu aduce Ungariei nici un bine, dar îi aduce cu atāt mai multe primejdii. Ea scōte pe locuitori din țară cu de-a sila, nu promovēză industria și agricultura, răspāndește sērăcia și ruinarea prin parazitism și împedecă progresul și cultura.

„Împedecarea imigrării e apărare de sine națională.“

Țipetul acesta e destul de elocuent, are înse defectul, că face despre Ardeal.

Noi scim, ba mai mult, vedem cu ochii, cum se descarcă și preste poporul nostru plaga jidovescă în măsură din ce în ce tot mai mare.

Domnii din Sibiu nu vād orî se fac a nu vedē lucrul acesta. Și totuși dōră problema lor de a înainta cultura poporului așa gāndim, că le impune și datorința de a delātura pedecile din calea acestei culturi.

Dar să le dām pace, căci — ei vor să-și petrecă.

Și ce ne-ar folosi, dacā am ascunde adevērul? Adevērul e, că poporul nostru, — înțelegem pe Romānii de sub corona unгурescă, — formēză un element fōrte potrivit spre a fi exploatat, stors și supt din partea jidovimii.

De altmintrea nu o spunem acēsta de astā datā întâia orā. Am arētāt deja de repețite ori la buba aceea primejdiosă, care pōte să aducā poporului nostru mōrte materială și morală. Am spus-o de repețite ori, că buba acēsta e patima beției. Am arētāt în calculii statisticii, cum patima asta despōe pe Romāni în fiesce care an de milioane, abstracție făcēnd de la pagubele morale, cari formēză alaiul acestei patimi.

De ce nu s'ar putē ocupa Archiereii și preoții nostri cu de-adinsul de cestiunea, cum și prin ce mijlōce ar putē să se scape poporul nōstru din cătușile acestei patimi? Dōră nu are de a face cestiunea acēsta cu apostolia lor?

Stirpirea acestei patimi adevērat că nu s'ar putē face preste nōpte, căci ea a prins rădăcinii adānci. Darā de altā parte nu ne este iertat a zice, că ea ar fi cu neputință. La Dumnezeu și cu ajutorul lui Dumnezeu tōte sînt cu putință.

La cestiunea autonomiei.

„Autonomie cu pedeci.“ Sub inscripția acēsta „Magyar Allam“ din 17 a c. publicā urmātorul articol scris, dupā cum se zice,

de un „dignitar muncitorii curajos al cauzei publice și literaturii catolice“:

„Cetind articolii scriși referitorii la autonomie și făcēnd dintr'înșii conclusie la dispoziția comună, ce stāpānesce: se pōte constata un anumit optimism, care nutrește credința, că congresul, presupunēnd că va avē înaintea ochilor inviolabilitatea drepturilor regesci de patronat suprem și a organismului ierarhic din biserica catolică, care inviolabilitate s'a accentuat în prealntul rescript, ușor va putē să creeze și să punā în praxā autonomia bisericii catolice din Ungaria.

„Abstracție făcēnd de o cam datā de la dificultățile acelea mari, cari se vor ivi în lāuntru congresului, deja în lucrurile pregătitoare aū să se resolvescā urmātoarele dōu cestiuni de mare moment:

„a) Pe lāngă ce condiții și modalități pōte să se înțelesteze atonomia statului catolic Transilvan în cadrul autonomiei catolice din Ungaria?

„b) Ce punct de vedere ocupā congresul față cu Rutenii și Romānii catolici de rit grecesc, cari în autonomia sa particulară aū știut să contopescā în chip isteț neatîrnarea sa bisericescā și națională și de și fār de nici o causă, sînt așa de jaluși pe ea ca pe o noli me tangere, cāt Romānii s'aū abștinut și de la congresul trecut și judecānd dupā declarările cari le-aū făcut de unāzi din nou factorii lor competenți, se vor abștinē și de la congresul de față?

„Abstracție făcēnd de la dificultățile acestea, cari se vor ivi în lāuntru congresului, eū de astā datā voiū să grāesc numai de pedecile acelea, cari se vor împotrivi din a fārā aprobării aceluī organism autonomice, ce-l va crea congresul, și ast fel vor opri realizării autonomiei calea.

„Pedeca cea dintāiū și cea mai mare, care se împotrivesce punerii în praxā a autonomiei catolice regnicolare, e moderna

5. Dacā acel episcop ar fi reședūt drept în unul din castrele principale ale lui Hunyadi, n'ar fi fost de lipsă, ca captivat să-l aducā la Temișōra, căci directe de acolo s'ar fi putut trimite la Capistran, unde era.

6. Caransebeșul forma oșei careva centru de comunicațiune între Transilvania spre Hunedōra, Orșova, Lugos, Faget. Era decī mai-acomodat, ca schismaticii renitenți să confugā la acel Episcop.

7. Continuitatea istorică tot la conclusiunea acēsta ne îndreptătesce. Căci în părțile Caransebeșului cu 150 de ani mai tārziu ērā dām de un Vlădică Teodor, sub conducerea căruia se face revoluțiune în contra Turcilor. Apoi în Caransebeș pānā azi este reședință de episcop român. Și în urmă:

8. I. Hunyadi din Temișōra scrie lui Capistran despre captivarea lui Ioan de Capha, și-l recercā a-i răspunde, că în ce loc din „acēstā țară“ (în isto regno) să nu permitā, ca să rēmānā acel Episcop. Ore sub espressionea „in isto regno“ nu s'ar putē înțelege numai părțile inferiōre ale Ungariei, unde guverna și dispunea Hunyadi ca supremul căpitan al țerii?

S'ar mai putē face și o altā combinațiune. Și adecā: Episcopul des amintit se numesce Ioan de Capha. Ore din acēstā supranumire sau predicat nu s'ar putē mai ușor statori reședința episcopescă a aceluia? Ori simplaminte a zice, că dupā ce Capha era o cetate din Moldova, acel episcop nu a avut reședință stabilă în Ungaria ori Transilvania, ci ca și un episcop „in partibus“ a venit ori a fost trimis în Ungaria spre a

visita bisericile romānescei desbinate, cari n'aveaū episcop propriū în țară?

Dupā părerea mea supranumirea de „Capha“ nu denōtā scaunul episcopesc, unde ședea, cānd l-a captivat, ori unde scāpaū cei ce nu voiaū, să se unescā; ci aceea se pōte lua saū ca predicatul familiar saū ca numele locului, de unde a fost venit ori trimis în părțile Ungariei, la ocuparea vre unui scaun episcopesc vacant.

Capha numită și Teodosia era o cetate situată în confiniile de rēsărit mezāzi ale Moldovei spre Romānia, și împreună cu cetățile Chilia și Cetatea albă (Byalograd) era „urbs magni momenti“. ¹⁾

Cetatea acēsta stātea acūși sub stāpānirea Moldovei, acūși sub a Ungariei. Ba în vēcul al 15-lea între Ungaria și Turci era o rivalitate pentru posesiunea acelei cetăți. Așa la 1410 Moldovenii ocupā Chilia și Capha pe atuncī aparținētore Munteniei, ērā la 1449 acelea se strāpun în stāpānirea Ungariei. Pray afirmā, că Moldova pānā la 1456 ar fi stat sub vasalitatea Ungariei. ²⁾

A fārā de acēsta, „Capha“ cu alte cetăți vecinașe forma emporiū de comeriū transitor între Orient și Occident. Neguțătorii de acolo, mai ales sub timpul domnirii regelui Sigismund, cānd era oșei careva rāsboiū de comeriū cu Veneția, mijlociaū acel co-

merciū între Orient și Ungaria. Și așa cetatea Capha stātea în legătură cūtinuā cu Ungaria.

Acuma, dupā ce cetatea Capha drept la 1456 fu ocupată prin Turci, ērā principele Moldovei Petru, dupā ce la 1455 a trecut la unire, în an. 1456 „ex universa provincia Valachos schismaticos ejecit, et ubique voluit veram fidem et doctrinam praedicari“; considerānd, că Ioan Capistran încă din 1455 a avut cunoscință intimă cu acel principe, cu care a și întreținut corēspondință cūtinuā:

A putut întreveni, ca Ioan de Capha pārsindu-și reședința din Moldova, unde gr. orientaliū schismaticii erāu persecutați, a trecut în Transilvania, respective în părțile bānățene ale Ungariei, funcționānd ca episcop, unde apoi, pōte că în urmarea insinuării principelui Petru din Moldova și la insistința missionariului Capistran, fu captivat. ¹⁾

Din parte-mi mai aplicat sînt a accepta acea combinațiune, că reședința episcopului Ioan de Capha a fost în Ungaria ori în Transilvania, și că aceea pe timpul, despre care vorbim, a fost stabilă.

IV) În „Acte și Fragmente“ ²⁾ pe basa notei din manuscrisul diction. rom. al lui Samuil Clain „1469 Macarius episcopus Galatiensis obtinet a principe mandatum ad magistratum Cibiniensem ut cathedra suam a presbyteris valachis accipere possit“ se afirmā,

¹⁾ Cum se numesce prin ambasadorul reg. al Poloniei Nic. Rozenberk trimis la dieta din Freiburg (1497). ērā la 1484 Capha împreună cu Chilia se numesc »celebria prae ceteris loca praesidio hungarico munita«.

²⁾ Comment historici de Bosnia etc. editit G. Fejér Budae 1837.

¹⁾ Este sperare, că prin scrutarea în arhivul Vaticanului întreprinsă prin istoricul Erdujhelyi Menyhert și în cauza acestui episcop se va face mai multă lumină.

²⁾ XII.

idee de stat, cu alte cuvinte atotputința statului, căreia i-se supun în ziua de astăzi în chip necondiționat toate cercurile politice hotărâtoare. Această fără de a nu-și lua ea însăși terenul de sub picioare nu va concede bisericii catolice ungurești neatârarea și libertatea aceea, carea i-o ar asigura o autonomie perfectă.

„Și aci să nu ne provocăm la protestanți și la greco-orientali. Cel dintâiu și-a eluat autonomia cu prețul unor lupte de vécuri; a celor din urmă nu le e de mare folos, căci dădă vedem, cum colo pe căreia congresului sârbesc șede comisarul regesc, și cu congresul acesta guvernul Bánffy se jăcă în tocmă ca pisica cu șorecele, despre ce ar pute să povestesc multe patriarhul Brancovici. Apoi față cu protestanții guvernul nu a putut să zică: *Melior est conditio possidentis*. Ei pe atuncia încă nu avuseră fundațiun bogate, cari să le fie putut administra guvernul, nu avuseră archierei înzestrați cu privilegi de drept public, pe cari să-i fie putut numi guvernul.

„Dacă poziția bisericii catolice ar fi fost de așa, pe cum a fost poziția bisericilor protestante și greco-orientale, noi catolicii încă am fi căpătat în 1848 autonomia. Dară biserica catolică până atuncia a fost religiunea domnitore a statului, cu privilegi strălucite de drept public, cu beneficii mari, cu fundațiun bogate, la cari protestanții priviau lacomoși dorind a se împărtași în ele, fiind ele după părerea lor averi de ale statului. De aceea a reușit superintendența din Dobrița a scote de la Kossuth cel pe atuncia deja atotputernic §-ul al 2-lea al art. de lege XX sau în contra istoriei și dreptului public de opt vécuri egalitatea și reciprocitatea între religio avita, haereditaria, non recepta și între sectele desbinate de cătră ea, în acel sens, ca ceea ce are biserica catolică, aceea să fie și a protestanților, dar ca să fie și întors, . . . Dămne feresce! Și

de aceea când și catolicii au cerut pe basa legii autonomie, într'o convenire privată s'a exprimat Kossuth în batjocură: Ștergă mai întâiu celibatul, apoi vor căpăta autonomie.

„De atuncia adevărat că s'a schimbat lumea, înse nu spre binele nostru. Protestantismului unguresc mai virtos în cel din urmă 25 ani, sub stăpânirea cumplitului Tisza Kálmán, i-s'a umflat creșta foarte tare, ómenii lui au cuprins toate pozițiile mai momentóse ale vieții publice, au într'insele rolul hotărâtoriu, și ei, asta o accentuez încă o dată, nici o dată nu renunță la sperarea aceea dulce, că mai curând ori mai târziu își vor puté lua și ei o parte din averile bisericii, ori cel puțin vor puté să se bucure de paguba altora, când se vor secularisa averile acelea. Érá ei de altă parte știu foarte bine, că autonomia catolică în dată ar rupe gâtul la aroganța și prepotența lor protestantică, și ei de aceea vor lucră din toate puterile în contra aceleia, ca să o potă împedea, firesce că întru violența sa cea mare numai așa pe cale indirectă, exprimându-și adânce părere de rău, pe cum a făcut nou de nouul conte Tisza István, că autonomia catolică e imposibilă din cauza organismului ierarhic al bisericii.

„În aceștia guvernul Bánffy va afla deci aliați credincioși, cari cu nici un preț nu vor inarticula între legile țării organismul autonom, care-l va crea congresul; ceea ce, dacă voim autonomie regnicolară și nu numai diecesană, — e de lipsă spre scopul de a scote din valóre §-ii 6 și 7 al art. de lege III din 1848. Guvernul știind deci bine, că ceea ce poziției e în mâna lui, tace tăcerea înțeleptului și la alegerile deputaților pe sama congresului observă politica de *laissez faire, laissez passer*, ceea ce la tot cazul e foarte suspect.

„Ori cine ar puté óre să fie așa de naiv, cât să credă, că guvernul va da din mâna sa numirea archiereilor, administrarea fondurilor

catolice, dreptul de dispunere preste școlile catolice?

„Dădă în contra la acesta grăesc faptele notorii, cari ilustréză în de ajuns, câtă bunăvoință nutrește guvernul față cu drepturile și interesele catolicilor.

„El pentru umplerea scaunelor episcopesci face propunere atuncia, când îi place lui, și propune ómeni de aceea, cari îi sînt credincioși necondiționați, érá dacă nu găsese de cel de totului tot pe placul său, le lasă vacante până la ziua judecării, à la Pécs.

„Pe candidații la canonicii îi esaminéză în consiliul de ministri cu raze Röntgeniane, și dacă unul ori altul din întimplare are un nume, care sună a nemțesce ori toțesce, deja presupun într'insul pe vreun German austriac de felul lui Lueger ori pe un panslav. Érá dacă din informațiunea, ce sosese de la fișpanul, află, că candidatul de canonic se ține de partidul poporal, — e știut, că guvernul se teme de ori care om din partidul poporal în tocmă ca de un îndrăcit, — acela poté face cruce preste sperata cruce de aur.

„Érá de cum va episcopul candidatoriu a ajuns în falma de a nutri veleități de ale partidului poporal, candidația aceluia grațiosul Wlassics Gyula, care încă nici acum nu scie, cum a cădut cu bucele sale bogate în fotelul ministerial, o închide în puincul mesei sale, o poté urgita episcopul respectiv, de câte ori vre, ori se poté tângui, că-l împedea în guvernarea diecesei sale, Escelenței Sale nu-i pasă.

„După faptele acestea notorii, cari dovedesc în chip palpabil dispoziția inimică a guvernului împotriva clerului și catolicilor fideli credinței lor: cine ar puté óre să aștepte de la guvernul Bánffy, că va fi mai ecuitabil și mai drept de cât guvernul din 1870—71 și va da catolicilor autonomia perfectă?

că în *Galați lângă Făgăraș* preste Olt a fost episcopie.

Despre acest episcop, respective despre această episcopie până acuma nu s'a știut mai mult, de cât ce stă în nota de sus. Întreg documentul este publicat de istoricul Pesty. ¹⁾

Meritul istoricului *Érdújhelyi Menyhért* este, că referitoriū la episcopul Macariū și teritoriul iurisdicțional al aceluia azi s'a făcut mai multă lumină.

Acel istoric adecă în arhivul secret al Vaticanului a dat de bulla Ponticelului *Paul II* din 1466 îndreptată cătră Archiepiscopii Strigonului și Colocel în cauza unei plânsori a aceluia Episcop date la Scaunul pontifical pentru vătămarea dreptului său iurisdicțional.

Fiind bulla aceea de interes general, o dăm în următorea traducere:

„Paul etc. Archiepiscopului Strigonului și Colocel. Binecuvîntare etc. Bucuros împlinim cererile cele umilite ale suplicantilor și dăm acelora favorurile necesare. Din partea fratelui nostru venerabil *Machariū episcopul gallicens* nu de mult ni-s'a trimis o rugare, în carea se zice, că de și predecesorul nostru Papa Calixt III de pie memorie în persóna aceluiași *Machariū* pe atunci călugărul mănăstirii s. Ciprian de ordul s. Basiliū din Constantinopol, după sfatul fraților săi, cu actoritatea sa apostolică s'a îngrijit de provederea bisericii *Gallicense* pe acel timp vacante, și pe dînsul l-a pus de episcopul și păstorul aceleia (bisericii)

comitându-i deplina grije, guvernare și administrare a acelei bisericii atât în cele spirituale cât și în cele temporale; și acel episcop *Macariū* a și ajuns în posesiunea saū quasi guvernarea și administrarea bunurilor bisericii saū a părții mai mari a acelora: adecă cele ce se află în diecesa *Orădiū, Transilvaniei și Agriei*, și ca episcop adevărat *Gallicens* a fost ținut și recunoscut de toți, și oficiile pontificiale, cum și cele ce se țin de ord și iurisdicțiune le-a exercitat, și tuturor acelora, cari viețuesc după *ritul grecilor* și staū sub iurisdicțiunea sa, după decretul conciliului icumenic din Florența de mult celebrat toate acele le-a predicat, zis și decretat, cele ce ține, apróbă și observă s. bisericii romană . . . totuși frații nostri venerabili *Nicolaū* episcopul transilvaniens, și alți căți va prelați și clerici ai bisericilor, chiar și călugări și laici ai diecesei Transilvaniense pe acel episcop *Macariū* îl împedea, ca să potă împlini oficiile pontificiale și să se potă bucura de pacinica posesiune (a beneficiului împreunat cu acele oficii); pe acela în contra tenorii decretului numit în felurite moduri s'au nevoit până aci și se nisuesc a-l vexa și conturba, și a fără de aceea pe acel episcop *Macariū* cu forța l-au despoiat de unele beneficii, sume de bani și alte lucruri ținătoare de masa *episcopald Gallicensă*, l-au amenințat cu amenințări grave și cu perderea cea mai mare a pecuiliilor sale. Din această cauză are episcop *Macariū* imploră pârținirea Scaunului Apostolic cerënd cu umilință de la noi, ca toate cauzele, ce dînsul din indemnul celor premise intenționéză a le aridica

în contra episcopului *Nicolaū*, a prelaților, clericilor, călugărilor și laicilor, spre ascultare, decidere și terminare cuvenită să le concedem bărbaților probi *din acele părți*; și cu autoritatea noastră apostolică, ca în cele premise după recerintă să ne îngrijim de dînsul și de statul său. Plecându-ne drept aceea acestei cereri, prin literele apostolice demandăm fraților vóstre, ca voi sau vre unul dintre voi citând pe episcopul *Nicolaū*, pe prelații, clericii, călugării și laicii amintiți și pe alții, cari ar fi, să se citeze, și ascultându-i la cele propuse, cu eschiderea apelatei să decideți, ce va fi cu dreptul, și făcënd, ca cele de cătră voi decise asupra episcopului *Nicolaū* pe basa auctorității noastre, érá prin cel alaltă numiți, în puterea censurei eclesiastice pe deplin să se observe. Érá pe martorii citați, dacă din grație, odiū saū temere s'ar subtrage, asemenea cu eschiderea apelatei prin cenzură să-i siliți a da mărturisire adevărată. În contra constituțiunilor predecesorului nostru *Bonifaciū VIII* de pie memorie, cu cari se preîngrijesce etc. Datul Id. Martii 1466. ¹⁾

¹⁾ Se află în secțiunea »Dataria Pauli II. A. III 1467 vol. Rubr. S. f. 1. b. Textul original e acesta: Paulus etc. Archiepiscopo Strigoniensi et Colocensi. Saltem etc. Humilibus supplicantium votis libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis. Exhibita si quidem nobis nuper pro parte venerabilis fratris nostri *Macharii episcopi gallicensis* petitio continebat, quod licet felicis recordationis Callixtus papa III praedecessor noster de persona ipsius *Macharii* tunc monachi monasterii sancti Cipriani ordinis sancti Basilii Constantinopolitani, *Ecclesiae Gallicensis* tunc temporis vacanti, de fratribus suorū consilio, apostolica auctoritate providerit, ipsūque illi in episcopum et pastorem praefecerit

„Dar atuncia de ce a pus guvernul cestiunea pe tapet, — vor întreba toți, — dacă e deja a priori hotărât, ca biserica catolică să nu potă căpăta autonomie regnicolară? Numai ut aliquid fecisse videatur; sau pentru ca guvernamentalilor catolici, a căror număr e întocmai așa de mare, pe cât le e de mică prevederea, să le potă zice: Etă eū am făcut tot, pentru ca să aveți autonomie, dar acei afurisiți din partidul popular au împedecat-o și aceia sînt deci inimici conjurați nu numai ai patriei, ci și ai bisericii.

„La pedecile acestea, cari vin din a fară, se mai adaug încă și acelea, cari catolicii înșiși le pun în calea sfârșitului reușit al congresului.

„Deja și numai mintea sănătoasă spune, că guvernul și partidul lui și alt cum se pōrtă cu rea voință față cu catolicii; e deci păgubitoriu a o mai și provoca și încă fără de nici o cauză. Nota bene, eū însu-mi încă mă țin de partidul popular și chiar de aceea pot să zic cu părere de rău sinceră, că greșela cea mai mare e a alege de cei din partidul popular de deputați pentru congres, în tocmai ca și preste tot de deputați dietali. Asta nu a reținut de la votisare numai massa cea mare a catolicilor de partid guvernamental. Așa p. es. în cetatea Sopron numărul alegătorilor conscriși a fost trei mii, și abia au votat trei sute, și așa e a bună samă și pe airia.

„Asta întâiu și mai întâiu servește inimicilor nostri de pretext la învinuirea, că congresul nici nu reprezintă pe toți catolicii magiari; că noi am introdus în congres politica partidului popular; dar aceea e cu o cale și atestatul cel mai mare de paupertate, care ni-l dăm noi despre noi înși-ne, ca și cum nu am mai avé catolicii credincioși principiilor, fără numai pe deputații din partidul popular, cari și de altmintea au

lucru de ajuns în dietă, dacă vor să apere drepturile și interesele noastre.

„Din toate acestea trebuie să se facă conclusia, că nu avem conducători de aceea, cari să stea la înălțimea situației fără îndoelă grele; căci ei nu cunosc pe acei omeni, cari pedecile, ce se grămădesc împotriva organizării autonomiei, să le potă învinge cu cunoscința aceea specială și cu spiritul acela de a se jertfi, care e de lipsă spre acesta.

„Despre acesta să-și dea samă înainte de toate aceia, cari au luat în mâinile sale conducerea alegerilor congresuale, și cari în rindul cel dintăiu au luat asupra-și răspunderea pentru sfârșitul și rezultatul lor.“

Revista bisericească.

Roma.

Sfinția Sa în 7 a c. a primit în audiență în biserica s. Petru 1100 de lucrători francezi. După binecuvîntarea apostolică cardinalul Ferrata și Harmel conducătorii peregrinajului au rostit adrese omagiale. Sfinția Sa în răspunsul său și-a exprimat satisfacția de a vedé în acest timp de necasuri grele atăția lucrători francezi. Asta o privesce de dovadă, că clasa lucrătorilor scie apreția interesul lui părintesc față cu ea, și că Franța pe lângă toate aberațiunile sale nu a încetat a-și manifesta iubirea activă față cu cauza religioasă și a civilizației. Le-a reamintit, că el de repetite ori a declarat, că observarea principiilor de ecuitate și dreptate singură va puté să resolvă cestiunea socială. I-a îndemnat, să fie creștini buni, să se îngrijescă de creșterea creștină a pruncilor săi și să fie fii credincioși ai bisericii și ai Franței.

Vestile, cari foile liberale în sezonul

acesta al crastaveților le-au răspândit despre starea sanitară critică a Sfinției Sale, s'au adevărit de false în tocmai ca și de alte ori.

Revista politică.

Afaceri interne.

În 17 a c. casa de sus a ținut ședință, pe cum se pare, numai pentru ca să lea spre știință aprobătoare toate cele ce camera deputaților votase, după ce Szilágyi Dezső a reușit, să pună capăt obstrucțiunii aranjate din partea opozițiilor. În ședința aceea casa de sus le-a primit toate fără de nici o discuție.

Singura propunere de amendament a fost cea făcută și motivată de Dr. Iosif de Gall la § 4 al proiectului de lege despre juriu. Dl. Gall a propus, să se adaugă cuvintele, că jurații în părțile țării, unde se află naționalități mixte, să pricépa una din acele limbi nemagiare, carea e obișnuită pe teritoriul respectivei judecătōrii și forméză limba protocolară a iurisdicțiunii aceluia teritoriu. — Ministrul de justiție Erdély s'a provocat înse la praxa judiciară de 30 de ani, după care limba oficiasă a judecătōriilor e exclusiv cea magiară, a promis înse, că va dispune prin ordinațiune, ca cu ocaziunea compunerii listelor anuale ale juraților să se lea în considerare și cunoscința limbii nemagiare, ce domnesce pe teritoriul respectivei judecătōrii. — În urma acestor declarații casa de sus a făcut, ceea ce ar fi făcut și fără de ele, adecă a trecut preste propunerea dlui Gall și a primit §-ul fără de nici o schimbare.

Camera deputaților a ținut în 20 a c. o ședință scurtă de câte va minute, pentru ca să lea spre știință transcriptul casei de sus referitoriu la proiectele de legi pertractate și primite.

Franța.

Președintele republicii, pe cum se anunță din Petersburg, sosese în 23 a c. în Petersburg. Visita lui la curtea împăratăscă rusă va ținé până în 26 a c.

Bulgaria.

Principele Ferdinand din Constantinopol voia să mērgă la Petersburg, dară pe cum spune o telegramă oficiasă bulgară, el totuși nu va merge acolo pentru că visitele cele multe, ce le-a primit țarul în timpul din urmă, l-au obosit. După o telegramă din Petersburg înse abstarea de la visita acesta s'a făcut în urma unei avertisări făcute din Petersburg. Un diplomat s'a exprimat ast fel: „Se pōte întâmpla, ca principele Ferdinand să mērgă vre o dată la Constantinopol fără de scirea noastră. Dară la Petersburg pōte să călătōrēscă numai cu învoirea Rusiei, ceea ce câtă va vreme nu o va primi.“

Raporturile diplomatice ale Bulgariei cu monarhia noastră sînt intrerupte. Ministrul preșident Stoiloff rostise cătră un jurnalist german cuvinte vătōmătōre la adresa monarhiei și dinastiei noastre. În urma acestora s'a cerut, ca Bulgaria să preste satisfacție îndestulătoare. Trecēnd

Din conținutul acestei bulle se cunosc:

1. Că episcopul Macariu înainte de denumirea sa de episcop a fost călugăr basilit al mănăstirii s. Ciprian din Constantinopol.

2. Că a fost denumit de episcop prin Pontificele Roman Calixt III și încă ca episcop cu deplină iurisdicțiune episcopală. Drept ce acela a fost episcop unit independent de episcopii de rit latin.

3. Când s'a denumit de episcop, reședința sa biserica galiciensă a fost vacantă, prin urmare înaintea aceluia a mai fost și alt episcop.

4. Episcopia sa biserica, la carea fu denumit, s'a numit *Galiciensă*, teritoriul căreia

curam, regimen et administrationem ipsius ecclesiae sibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo; ipseque Macharius possessionem, vel quasi regimen et administrationem bonorum dictae ecclesiae seu majoris partis ipsorum: videlicet quae in *Waradiensis* et *Transilvaniensis* ac *Agriensis* diaecesi consistunt, assecutus existerit, et tamquam verus episcopus Gallicensis ab omnibus tentus et reputatus existat, ac pontificalia officia et ea quae sunt ordinis et jurisdictionis, exercuerit, omnibusque illis, qui secundum ritum graecorum vivunt, et suae jurisdictionis existunt, omnia praedicaverit, dixerit et decreverit, quae tenet, approbat et observat sancta romana ecclesia juxta decretum concilii oecumenici florentini, dudum celebrati. tamen venerabiles fratres nostri Nicolaus episcopus Transilvaniensis et nonnulli alii ecclesiarum praelati ac clerici, etiam religiosi et laici Transilvaniensis diaecesis ipsum Macharium episcopum, quoniam pontificalia officia exercuerit ac pacifica possessione hujusmodi frui et gaudere possit, impedire, eumque contra tenorem dicti decreti multipliciter vexare ac perturbare praesumerunt hactenus et praesument, ac etiam ipsum Macharium episcopum nonnullis bonis, pecuniarum summis et rebus aliis ad mensam episcopalem Gallicensem spectantibus nequiter spoliaverunt,

s'a estins preste diecele *Orădiu*, *Agrieti* și *Transilvaniei*, sau iurisdicțiunea aceluia episcop se estinde preste locuitorii de rit grecesc de pe teritoriul celor 3 diecese rom. cat. numite, sau preste mai marea parte a bisericilor de rit grecesc din acele 3 diecese.

5. Că plânsorea episcopului se îndreptă în contra episcopului *Nicolau din Alba Iulia* sau transilvanens și în contra prelaților, clericilor, călugărilor și laicilor diecesei transilvane.

6. Că investigațiunea în cauza căinței date prin Macariu s'a fost concređut Arhiepiscopilor *din Strigon și din Coloccea*.

(Va urma.)

sibique quasdam alias graves minas irrogaverint, pariter et jacturam majorem suorum peculiorum. Quare idem Macharius episcopus apostolicae sedis patrocinium implorat, nobis humilliter supplicando, ut nos singulas causas, quas ipse contra Nicolaum episcopum et praelatos, ac clericos etiam religiosos et laicos praedictos praemissorum occasione movere intendit, aliquibus probis viris in partibus illis audiendas, decidendas et sine debito terminandas committeremus; aliasque sibi et statui suo in praemissis opportune providere de apostolica auctoritate dignemur. Nos itaque huiusmodi supplicatione inclinati, fraternitati vestrae per apostolica scripta mandamus, quatenus vos, aut alter vestrum vocato Nicolao episcopo et praelatis et clericis etiam religiosi et laici praefatis, ac aliis qui fuerint evocandi, auditisque hiucinde propositis, quod justum fuerit, appellatione remota decernatis a Nicolao episcopo auctoritate nostra, ab aliis vero praefatis per censuras ecclesiasticas firmiter observari. Testes autem, qui fuerint evocati, si se gratia, odio, aut timore subtraxerint, censura similiter appellatione cessante compellatis, veritati testimonium perhibere. Non obstantibus felicis memoriae Bonifacii papae VIII praedecessoris nostri constitutionibus quibus cavet etc. (Sect. Dataria Pauli II. A. III. 1467 Vol. Rubr. S. f. I. b. A. 1466 Id. Martii A. III.)

terminul, fără ca satisfacția să se fie dat, reprezentantul diplomatic austro-ungar a părăsit Sofia.

Asia.

Stările din India se fac tot mai critice. Scirile sosite în London spun, că în Citral și Pesavur a izbucnit răscăla, și că în Afghanistan se fac pregătiri de război împotriva Anglezilor. Masse fanatice mohamedane, cari le-a electrisat învingerea sultanului asupra „creștinilor“, desfășură flamura războiului celui sfânt, și flamura această se vede bine de la Marocco până la Sina și de la Tibet până la Zanzibar. În India au împărțit o provocare la război, care zice: „Inimicii sultanului zac în pulvere. Încă o dată fâlfăie sus flamura moslimilor și îngropă sub umbra sa pe necredincioși. Mohamedanii s'au trezit din lungul lor somn, s'au apucat de acțiune într-o mână cu sabia, în cealaltă cu coranul. Credincioșii noștri din Cabul ne incredințază, că Maiestatea Sa emirul e gata a ne scăpa din jugul creștinilor. Zilnic auzim întărirea acestora. Maiestatea Sa chemă oștea sa sub arme. În data ce va fi terminat lucrul acesta, vom vesti gloria islamului de la un capăt al Indiei până la cel alalt. Emirul a adunat în jur de sine pe toți mollahii spre a se sfătuși cu ei, dacă are să proclame războiul cel sfânt. Toți mollahii au răspuns, că da. Fiesce care mohamedan își scie deci datorința.“ Tot de o dată a scris și semi-oficiosul „Sabah“ din Constantinopol ast fel: „Mohamedanii de pe tot pământul să-și păzescă credința față cu tronul califului, căci califatul e spriginul neapărat de lipsă al islamului. Flamura islamului ține sub aripile sale scutitoare trei sute de milioane de mohamedani, cari trebuie să fie împreunați cu legătură nedeslegată. — Coranul pornesce credința față cu califul. Mohamedanii trebuie să se alipescă la califul și din cauza aceea, că sultanul spriginesce islamul din totă puterea sa atât moralmente cât și materialmente.“ Provocarea această o vor înțelege bine și mohamedanii asupriți din India; ea va fi de ajuns, ca să cauzeze o răscăla mare în India. În Londra e mare îngrijirea. S'au răsculat deja și vițe Afridi și Oracre. Se svonesce, că vița Oracre înainteză cu forță mare prin strimțoarea Kuram. De cum va răscăla vița Afridi se va face generală, Anglezii vor fi siliți a părăsi pozițiile de la Lundi și Cotal.

Condițiuni de primire în școlă civilă de fete și internatul Asociațiunii.

Pentru primire în școlă civilă se cere atestat despre absolvarea claselor elementare, sau atestat despre clasa corespunzătoare premergătoare de la o altă școlă de categoria școlii civile. În lipsa unui astfel de atestat, sau pe lângă atestat de la școlă de altă categorie, primirea se face pe baza unui examen de primire, conform ordinațiunii ministerului regesc-ungar de culte și instrucția publică, dno 11 August 1887, Nr. 29000.

Inscrierile pentru anul școlar 1897/8, se fac din 1—6 Septembrie a. c. stilul nou.

Examenele de emendare se țin în 3, în cele de primire în 4 Septembrie c. n.

Prelegerile se încep în 6 Septembrie c. n.

Didăctrul e fixat cu 2 fl. v. a. pe lună, și pentru elevele, ce intră prima dată în această școlă, o taxă de înmatriculare de 2 fl. v. a.

Pentru elevele cursului complementar, provădūt în § 6 din statut, didăctrul este de 2 fl. pe lună, și la prima înscriere taxa amintită de înmatriculare.

Elevele, cari voesc să fie primite în internat fie eleve ale școlii civile, sau ale școlii elementare a reuniunii femeilor, au să se înscrie de timpuriu, în tot cazul înainte de începerea anului școlastic, prin părinți sau tutori la direcțiunea școlii, pentru a pute face dispozițiunile necesare. Taxa internatului e de 200 fl. v. a. pe an, plătiți înainte în două sau cel mult patru rate. Cărțile trebuincioase, materialul de scris, de desen, de lucru de mână, se înțelege, nu sînt cuprinse în taxa amintită, ci cheltuelile reclamate în această privință se portă de părinți, în tocmă pe cum tot de dîși se portă cheltuelile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, pentru instrucțiune în muzica instrumentală și în limba franceză.

Taxele pentru instrucțiunea în piano sînt de 2 categorii:

a) dacă o elevă voesc, să lea orelle singur, se compută la 2 orelle pe săptămână taxa de 9 fl. *) pe lună; dacă 2 eleve împreună leau instrucțiune în aceeași oră, taxa se compută la 2 orelle pe săptămână cu 6 fl. *) de elevă; sau

b) dacă o elevă voesc, să lea orelle singur, se compută la 2 orelle pe săptămână taxa de 6 fl. *) pe lună; dacă se intrunesc 2 eleve în aceeași oră, taxa se compută la 2 orelle pe săptămână cu 3 fl. *) pe lună de elevă.

Pentru instrucțiunea în limba franceză, câte 2 orelle pe săptămână, se compută pe lună câte 1 fl. de elevă.

Tote taxele se plătesc direcțiunii școlare, care remunerază pe instructori.

Elevele din internat, a fară de școlă, au în fie care zi anumite orelle de conversațiune în limba franceză, maghiară și germană. Pe lângă aceea ele se prepară și-și învață lecțiunile sub conducerea și cu ajutorul directorii și al guvernantele și în ori-ce altă privință se împărțesc de cea mai părintescă îngrijire și conducere.

Elevele, cari voesc, să fie primite în internat, mai au să aducă cu sine: o saltea, un covoraș la pat, 2 perini, 4 fețe de perini, o plapomă sau țol de coperit, 4 ciarșafuri (lintoluri, lepedee), 6 ștergare, 6 servete, apoi perie de dinți, săpun și 2 pepteni, care tote rămân proprietatea elevei. A fară de acestea schimburile de trup sau albiturile, câte 1/2 duzină din fie care, ciorapi și fuste de coloră închisă și batiste (marămii) câte 1 duzină, un parapeu și încălțăminte trebuincioasă. Cât pentru toaleta nouă, părinții și tutorii sînt consiliați a nu face de acestea pentru copilele lor, căci pentru a obține o uniformitate în îmbrăcăminte pentru tote interele, acele toalete cu prețuri moderate, se fac aici prin îngrijirea direcțiunii internatului. Strîns de uniformă se țin; o haînă, două surțe în forma unei haîne, o pălărie de lărnă și una de vară, cari necondiționat au să se facă aici și cari preste tot vor costa cam 16—22 fl. v. a.

Doritorii de a avé „Statutul de organiza-re“, pe cum și „Regulamentul intern“ al școlii, „Regulamentul pentru cursul complementar“ și „Regulamentul ministerial pentru examene publice, private, supletorii și de emendare“, le pot primi de la direcțiune pentru câte 10 cr. unul. Tot de la direcțiune se pôte primi pentru 1 fl. și „Monografia“ școlii, în care pe lângă istoricul institutului, se află descris edificiul școlii și al internatului în tote amănuntele lui.

Sibiū, în Iuliu 1897.

Direcțiunea
școlii civile de fete cu internat.

*) Din care sumă 1 fl. se conteză pe lună institutului pentru susținerea fortepianelor în stare bună.

Noutăți.

Din Arhidieceasă. On. Mihail Holărneș, adm. par. în Cărța din vicariatul Făgărașului e numit paroch în Pata din protopiatul Coșocnei.

Mulțămintă publică. În urma apelului senatului școlastic gr. cat. din Dobresci din diecesa Lugosului spre scopul zidirii edificiului școlastic din Dobresci au dăruit: I. P. S. D. Archiepiscop și Mitropolit Dr Victor Mihályi 10 fl., Rsimul D. Petru Pop vicariu capitar în Lugos 10 fl., Il. Sa D. Șt. Moldovan preposit 3 fl., Il. Sa D. Andrei Liviu 1 fl., Sp. D. Dr Isidor Pop 50 cr., Rsimul D. V. Grozescu protopop 3 fl., Magn. D. Densușan canonic 1 fl., On. D. Ţucu cooperador în Lugos 50 cr., Sp. D. Petrovici 50 cr., Șt. Bérés 1 fl., Biserica gr. cat. din Lugos 3 fl., Prea On. D. Iuliu Raț notar consistorial 1 fl., Sp. D. Dr Iacob Maior 1 fl., Rsimul D. Nicola Nestor vicariu în Hațeg 1 fl. 04 cr., O. D. Iosif Stupinian paroch în Rechitova 50 cr., Nicola Voin preot în Valealupului 2 fl. Dobresci la 6 August 1897. Iulian Suciū, preot.

Congresul literațiilor catolice în anul acesta s'a ținut în Freiburg din Elveția. Participarea a fost numărösă din tote țările locuite de catolice. În anul 1898 congresul se va întruni în München.

Despre sərbătorea bisericii din Șişesc scrie „Magyar Allam“ următoarele: „E cunoscută bucuria foilor liberale, când pôt să scrie vesti scandalöse despre comune bisericesti catolice de ori care rit. Despre peregrinările din Șişesc ne încunoscinteză din loc vrednic de încredere ast fel: În Șişesc parochul Vasiliu Lucaciū n'a publicat nici o dată peregrinaj. Dară sərbătorea sfințirii bisericii a ținut-o în fiesce care an, și cu prilejul acesta comuna bisericesti a aranjat și bal. Pentru balul acesta, pentru frumșeta bisericii și pentru popularitatea parochului s'au obișnuit mulți din jur a merge la sərbătorele bisericii. Ordinariatul de Gherla, a bună samă informat fiind în mod tendentios, sub cuvînt, că Lucaciū publică peregrinaj, a oprit concursul acesta și spre a validita oprirea această a recurs la gendarmerie, în tocmă pe cum s'a întimplat cu prilejul alegerii respective întroducerii vestite a preotului din Feldra. Cu prilejul ori cărei sərbătore de vară păzesc 80 de gendarmi otarul Șişescilor, ba acuma nu mai lasă nici pe credincioșii din Șişesc, să între în biserica de acolo. Această stare nesuferibilă de asediū guvernul nu o schimbă deja și numai de aceea, că se teme, că omenii lui Lucaciū ar pute să aranjeze „adunări populare primejdiöse“. Credincioșii împotriva la această au recurs la episcop, er apoi la mitropolitul din Blaș, dar aceștia până acuma nu le-au dat nici un răspuns. De aceea au trimis acuma prin deputatul lor dietal Láng Lajos o deputație la ministerul afacerilor interne, a cărei rezultat am dori, să-l scim. În 27 a. c. va fi erăși sərbătore a bisericii, la care s'au esmis deja 80 de gendarmi. Credincioșii sînt hotărîți, că de cum va nici acest paș nu va avé rezultat, să se îndrepte la Roma pentru scut, și de cum va nici această nu ar pute să ajute, atuncia vor trece la religia greco-orientală. Violentarea liberală, guvernarea far de tact ast fel duce pe povîrnișul schismel pe credincioșii din Șişesc persecutați far de motiv.“ Publicăm acestea cu observarea, că sîntem bunii bucurosi a crede, că lucrurile nu vor fi chiar așa. De altmintea credem, că ar fi bine, ca asupra acestei afaceri să se arunce lumină desevarșită.

Avis. La capela noastră gr. cat. din Iancahid com. Torontal p. u. Nagy-Beeskerek ne lipsesce Mineiul. Din această cauză recurg la mariimositatea Prea Ven. Cler gr. cat., ca dacă la ore care biserică parochială s'ar afla în rezervă un esemplar folosibil al cărții amintite, să binevoescă a mă însucința, că cu ce preț sau pe lângă ce condițiuni mi-l-ar pute vinde sau împrumuta. Iancahid la 5 Aug. 1897. Petru Pop preot gr. cat.

PARTE SCIINTIFICĂ-LITERARĂ.

Jertfa creștinilor.

Comentar al Liturgiilor bisericii grecesci.

(Finea tomului prim.)

A fără de acești sfinți eminenți biserica mai are în toate timpurile o cetă nenumărată de suflete nobile, desevărsite și sfinte, în viața cărora se exprimă un spirit de jertfă, care întrece foarte mult poruncile și datorințele strînse. Numai ochiul lui Dumnezeu scie și numără toate sufletele acelea marinimose și sublime, cari au trăit și trăesc în mănăstiri și în lume o viață de jertfă, nelumescă, dedicată lui Dumnezeu și necuprinsă de mintea și inima omului firesc. În biserica catolică nu se stînge nici o dată silința de a opune lacomie de câștig și de plăceri, carea stăpînesce în lume, pilda renunțării marinimose la cele lumesci, mortificarea de bună voce a trupului, iubirea lui Dumnezeu și a deapropelui, carea se jertfesc pe sine însăși. *Inima omenescă lăsată fără de ajutoriu, lăsată pradă pornirilor sale nu se avîntă la jertfe așa de eroice. Numai taina jertfei eucharistice crează și explică taina vieții de jertfă din biserica catolică.* Jertfa sfintei Eucharistii și cina cea de taină explică tot eroismul și totă sfințenia, ce se găsește în biserică; ea explică pe martir și pe mărturisitoriu, pe Apostol și pe misionariu, pe călugărul, cel ce se dedică singur numai adorării lui Dumnezeu, și pe cel ce-și jertfescă totă activitatea binelui deapropelui. La altariu, la acest izvor de iubire sfintă, cresc crinii verguriei, cari s'au logodit pe vecie singur numai cu Domnul; aci dobîndesc inimile bărbăție de a se face sêrace asemenea sêracului Isus; aci învață ele a iubi pe frați, pe cum I-a iubit el, și dobîndesc putere spre jertfirea de sine în serviciul sêracilor și bolnavilor. Unde nu e de față Christos în sfînta Eucharistie, acolo lipsește puterea încolțitoare a iubirii, carea crează sfinți, carea se plăcă și la cel mai decăzut, ca să-l ridice. Aci se vindecă toate ranele, se maturază toate hotărîrile mari, de aci purced toate faptele sfîntului eroism învingătoriu a totă lumea. Și credinciosul nici o dată nu se va depărta de aci fără de a fi audît glasuri tainice, fără de a fi dobîndit putere suprapămîntescă, fără de a duce cu sine în sufletul său dorul de locul păcii sale, care-l atrage era și era acolo, unde e Dumnezeu lui și Bunul lui cel mai înalt. La pola altariului se trezesc în tiner marinimosa chemare și hotărîre de a-și lua rēmas bun de la lume și de la patrie și de la toate bucuriile și plăcerile ei, de a călători în țeri depărtate la popore șelbatice, pentru ca între osteneți, lipse și primejdii nespuse să ducă sermanilor păgâni bunăvestirea credinței. Privind la Mielul dumnezeesc cel junghiat de-asupra altariului câștigă mil de feciore curajul și taria sufletului de a călca în picioare lumea și desfătărilor momitoare ale lumii, de a jertfi lui Dumnezeu bogăție, frumsetă și tinerețe, de a-și alege o viață a renunțării și a crucii. Ele își iubesc părinți, frați și surori, casa părintescă și patria, inse Isus, pe care-l iubesc încă și mai mult, le-a chemat cu puternicul glas al grației sale, și ele ascultă cu bucurie de glasul acesta, își întind mîna după vël și după cunna de spin și zic: „Voiu lăsa toate, pentru ca să iubesc pe Isus, să-I servesc lui în sêraci și în bolnavi.“ În colibile sêracilor, în spitaluri, în temnițe, în casele de nebuni vedem, ce comori de iubire răbdătoare și de jertfire de bună voce se dăruiesc spre binele și mângaiarea sermanei omenimii dosedite și chinuite. Iubirea îmbrăcată în haîne de călugăriță. Iubirea aceea, carea nu cercetază numai în trecăt atari locașuri de ale miseriei și durerii, ci și-le aleg, ca să petrecă într'insele totă viața, iubirea acesta dă mai mult de cât pîne, mai mult de cât aur: ea jertfescă libertatea, sănătatea și viața, pentru ca să servescă lui Christos, pe care-l vede ascuns sub sdrențele sêracului și întins pe așternutul bolnavului. La altariu, la ospetul de nuntă al Mielului ducă biserica alesele sale suflete vergure, cari i-s'au jertfit întregi din iubire liberă și devotată, cari în toate zilele înoesc aci din nou cununia sa cu dumnezeescul Mire, și cari nu cer de la dînsul alta, fără numai manifestarea cea mai mare a favorului lui, ca acuma să se pôtă jertfi și ele ca și el și împreună cu el pentru frați. Aci se aprinde zilnic din nou iubirea cea sublimă și sfîntă a jertfei, căci iubirea e jertfă și în jertfă se adevărește iubirea. Iubirea acesta sfîntă a jertfei nu a zidit numai spitaluri pe sama celor sêraci și părăsiți, ea s'a închis cu cel întemnițat în localuri ciumite, ea s'a făcut pentru tot de una sclava sclavilor. Unde a fost ore vre un nefericit așa de miser și chinuit, așa de părăsit și încunjurat, în cămara căruia să nu fie intrat această sfîntă iubire de jertfă, pentru ca să-l cuprindă în

brațele sale și să-I sărute ranele, lângă sêraciosul lui așternut să nu fie ingenunchiat ea ca o servitoare gata spre ajutoriu și de bună voce, ca să-i spele picioarele? Ea a umblat pe la ușile bogăților și cerșind a adunat daruri pe sama lui Dumnezeu și cele ce a primit, acelea toate le-a dăruit celor flămîndi. Acesta e iubirea cea sfîntă de jertfă, carea cu pruncii se face prunc, pentru ca să ducă inimile pruncilor la Mântuitorul lor, carea dă uitării totă știința sa și cu cei slabi se face slabă, cu cei obidați se face obidată, tuturor se face toate, pentru ca să dobîndescă pe toți lui Christos.

III. *Nu este pēndă, carea să pôtă descrie, ce înălțare, și însuflețire, ce marinimie și tairie de caracter, ce curățenie a inimii și mărime a sufletului, ce bărbăție și blândetă, ce răbdare și renunțare, pe scurt ce spirit de jertfă și ce iubire de jertfă isvovesc și se varsă acuma de opt spre zece vécuri de pe altariu și face din milioane de fi de ai bisericii „jertfă vie, sfîntă, plăcută lui Dumnezeu“ (Rom. 12, 1). Noi încă să ne numărăm în cetă acestor fi cei mai buni ai bisericii, cari sînt „bucuria și cununa“ (Fil. 4, 1) ei; să ne facem și pe noi inși-ne jertfă înaintea lui Dumnezeu și pe sama fraților așa, că trăim o viață curată și lămurită, activă și răbdătoare, evlaviosă și milostivă, o viață de jertfă. Pôte se ore, ca viața adevăraților fi ai lui Dumnezeu și ai bisericii într'un timp descresșinat și într'o lume înstrăinată de Dumnezeu să fie alta de cât o jertfă neîncetată? „Toți, cari voesc cu bună credință a vieții în Isus Christos, goniți vor fi“ (II Tim. 3, 12). Numai în vâpaea focului răspîndescă tēmăea miros plăcut, și aurul numai în flacără își dobîndescă luminosa sa lucire; așa avem și noi să fim cercați, lămurii și adeveriți în cuptoriul de topit al durerilor și necasurilor, pentru ca întru noi să înfloriscă o sēmăntură bogată de virtuți, și noi să ajungem la bucuria și gloria cea vecnică. „Credincios este cuvîntul, că de am murit împreună cu Christos, împreună cu dînsul vom și învia; de răbdăm, împreună cu dînsul vom și împărăti“ (II Tim. 2, 11 ur.). Bărbăție satornică și iubire răbdătoare e de lipsă mai pe sus de toate, pentru ca să putem purta multele cruci de jertfă mici și mari, cari în calea vieții noastre ni-se pun pe umerii nostri. Zilnica cruce să nu o tîrîm fără de voce, ci să o cuprindem cu bucurie; ea prin această perde din greutate, asprime și amărălă, ba se face izvorul păcii celei mai fericitoare și al veseliei celei mai neturburate. Noi fi ai lui Dumnezeu fiind sîntem „neam ales, preoție împărătescă“ (I Petr. 2, 9), și de aceea gîndurile și faptele noastre să se învâpăieze și să străluciscă de o iubire curajosă, activă și răbdătoare de jertfă, până când vom fi jertfit toate puterile și bunurile noastre serviciului lui Dumnezeu și al deapropelui și vom fi sevărșit jertfirea de noi inși-ne. O ast fel de viață de jertfă adevărată e aspră și durerosă pentru firea noastră, dară ea prin grația lui Dumnezeu se face fericitoare. Jertfa lui Christos întărește și oțelesce spre perseveranță răbdătoare; de pe altariu ne isvovescă zilnic pace și bucurie, mângaiare și rēcorire.*

Calea jertfei e calea împărătescă, carea duce la viața adevărată, și sfârșitul ei e glorios; ba deja și între oboselile, necasurile și strîmtoririle acestei căi umple și rēcoresce Domnul sufletele cele marinimose cu dulcetă tainică, cu mângaiare cerescă și pace cerescă fericitoare așa, că ele sub adierea de viață dăruită a grației își înoesc zilnic puterea sa, vor lua aripi ca vulturii, alerga-vor și nu vor osteni, umbla-vor și nu vor flămîndi (Isaie 40, 31). Omul aci pe pămînt se luptă încă și suferă; de aceea se simte atras cătră Mântuitorul său, care i-se înfășisază nu în strălucirea gloriei sale, ci în nespuse umilire, care-l e de față ca jertfă, a căruî pogorire pe altariu e amintirea obiectivă, reală a patimii lui. Așa o doresce acesta inima omenescă cea păcătoasă și încărcată cu vină, căreia Dumnezeu ei îi este aproape nu ca Dumnezeu cel drept și ca isbînditoriu păcatului, ci ca Mielul de jertfă, care „s'a rănit pentru păcatele noastre și a pătimit pentru fărădelegile noastre, cercetarea împăcării noastre pe dînsul, și cu rana lui noi toți ne-am vindecă“ (Isaie 53, 5). Așa o doresce acesta inima omenescă cea slabă și gârbovită de dureri, carea, până când partea noastră aci pe pămînt e încă amărăciune și tanguire, păcat și ispită, pôte să privescă aci la Archierul, carele pătinesce împreună cu neputințele noastre (Evr. 4, 15).

Eră de altă parte acesta nu e numai o umilire fără de prospect, o durere fără sperare; doră Christos cel clarificat e acela, pe care-l vedem aci pe altariu, și de aceea în clarificarea lui găsim garanța apropiatei noastre clarificări. Pe cum urmază după

olaltă și se mestecă în viața bisericii jalea Vinerii celei mari și tubilarea Pascilor, și în viața singuraticilor durerea pocăinței și sperarea mântuirii, necasul zilei și încrederea tare, că sosese scăparea, așa e aci de față Christos, sêrac și umilit ca odinioară în Iesle, și de o dată pe scaunul maiestății și gloriei sale. El e, cel ce a învins lumea, carele înălțat fiind pe cruce toate le trage la sine, înaintea căruia se plécă totă zidirea închinându-se. Aci e muntele căpătîni, pe care facem colibi, ca să dobîndim pacea cerescă, aci e florul de pe muntele maslinilor și dimineța înviării, mórtea tainică și isvorul vieții. Așa e aci de față Mântuitorul nostru, invisibil și totuși vizibil, un Dumnezeu ascuns și érá-și totuși arétându-ni-se în chip învederat. Căci în taina acésta „s'a arétat bunătatea și iubirea de ómeni a Mântuitorului nostru Dumnezeu“ (Tit. 3, 4) pe sama noastră a tuturor. Ast fel doresce inima omenescă, nu numai umilire, nu numai dureri, și érá-și nu numai simț fericitoriu. Căci viața omenescă nu e nici numai una, nici numai cealaltă. Dară într'insul, în prietinel și mirele sufletelor, carele a răbdat toate, cele ce răbdă omul, și încă și mai mari, care în durere ne rostesc încetinel și totuși așa de limpede cuvinte de îmbărbătare, în Mântuitorul cel clarificat, care ne zice: „Îndrazniți, că eu am învins lumea“ (Io. 16, 33), într'insul învață sufletul a pricepe însemnătatea vieții și dobîndesc bărbăție și putere spre a se jertfi și pe sine însu-și dimpreună cu jertfa de pe altariu. Acuma pricepe el jertfa, pricepe, că ea e inima, rădăcina și corona a totă viața mare, nobilă și sfîntă; acuma simte el dorul de a da iubire pentru iubire, viață pentru viață, jertfa de sine însu-și aceluia, carele mai întâiu s'a jertfit pe sine însu-și și toate pentru el. Așa se face altariul sanctuariul bisericii, un isvor de apă vie, din care isvorește și se varsă preste totă

fața pămîntului tot, ce e sublim și sfînt, tot, ce e strălucit și dumnezeesc. Pe altariu, unde întâiu născutul între frații sêi petrece pe crucea sa și pe tronul sêu, se arată omenimii modelul ei, viitorul ei, istoria ei întregă; toate durerile sale le pricepe ea aci, le depune pe altariu, și el, „omul, cel ce — sciind răbdă durere“, le binecuvîntă și i-le înapoiéază ca binecuvîntare; toate bucuriile sale le pricepe ea aci, căci înălțarea lui e înălțarea ei, învingerea lui e învingerea ei; în frumseța trupului lui celui ce odinioară nu avea chip nici mărire nici frumseță, ea vede icóna gloriei sale proprii.

Tainele cele pline de bucurie, durere și glorie, cari se înfățișéază și se celebréază de-asupra altariului în sfînta Eucharistie, sînt un model pe sama vieții noastre proprii, pe cum se începe și decurge pe pămînt și trece până în veclnicie. Căci viața se compune din bucurie și din durere, și acestea ne duc la gloria cea veclnică. Bucuri și dureri, mângăieri și cercări, sperări și cercetări își urméază una alteia, până când încetéază totă bucuria pămîntescă și totă durerea pămîntescă, până când cel muritoriu se va înghiți de viață (II Cor. 5, 4) și se va clarifica în gloria cerului. Tot de o dată găsim pe altariu și ajutoriu și sprigin puternic, pentru ca în bucurii și mângăieri pururea să ne păzim umilinta și recunoștința, în dureri și în cercări nici o dată să nu ne perdem răbdarea și perseveranța. „Dragostea lui Christos ne strînge pe noi“ (II Cor. 5, 14), ne înflăcăréază și ne însuflețesc la ori ce jertfa. De aceea esclămăm cu Apostolul: „Cine ne va despărți pe noi de dragostea lui Dumnezeu? Necasul aú îmbulđéla? Aú góna? Aú fómetea? Aú góldatea? Aú perirea? Aú sabia? — Întru toate acestea învingem pentru cel ce ne-a iubit pe noi“ (Rom. 8, 35. 37).

Bibliografie.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Legile politico-bisericesci din 1894 și 1895

împreună cu respectivele ordinațiuni ministeriale, traduse, edute și comentate la ordinul Preavenatului Consistor mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Prețul unui exemplar broșurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu mai e lipsă, ca să atragem atențiunea clerului nostru asupra acestui op. Fără de cartea acésta nici un preot nu pôte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericesci s'a schimbat toate raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmai de aceea credem, că nu va fi oficiu preotesc, din care să lipsească acésta carte, în care se află toate cele, de câte are trebuință preotul în urma situațiunii noué create prin legile aceste.

Instituțiunile calvinesci

în biserica românescă din Ardel,
fazele lor în trecut și valórea în presente.

Studiu istorico-canonic de Dr. Alexandru Grama. — Opu constă din XVI+476 pag. 8° mare și se pôte procura cu prețul de 3 fl. la Tipografia seminarială în Blăș (Balázsfalva).

Instrucțiune

dată de Inaltul ministeriu de interne cu privire la procedura contra morbului de ochi: „trachoma“, pentru auctorități publice și învățători. — Broșura constă din 15 pag. și costă 5 cr., spedită franco sub fașe 8 cr.

Editor și redactor răspundător:

Dr Victor Szmigelski.

Nr. 4026—1897.

(24) 2—3

I. ESCRIERE DE CONCURS.

Până în 7 Septembrie st. n. 1897 se escrie concurs la noué stipendii din fundatiunea fericitului Arhiepiscop și Metropolit Alesandru Sterca-Șuluț și anume: două stipendii de câte 400 fl. destinate pentru iuriști și medicinisti la vre o universitate a fară din Transilvania, dintre cari unul fusese conferit la începutul anului 1896/7 medicinistului Ioan Recea pentru universitatea din Budapesta, unde nu s'a dus, ér cel alalt a fost folosit de iuristul Lucian Balint; două stipendii de câte 300 fl. pentru studenți, cari frecuentéază metalurgia, tehnica, pedagogia, sau ori ce sciințe reale, dintre cari cel dintăiu a fost folosit de Teodor Vandor absolut de pedagogiu din Budapesta, ér cel alalt de studentul în tehnica Corneliu Horșa; un stipendiu de 200 fl. destinat pentru iuriști în Cluș, folosit de Romul Pop iurist absolut; două stipendii de câte 100 fl. pentru gimnasiști din clasele superioare, unul folosit de iuristul Ioan Coțofan, altul de gimnastul Ioan Vancea; două stipendii de câte 60 fl. pentru gimnasiști, unul folosit de Victor Bugner gimnast absolut, cel alalt de Aureliu Oprea gimnast absolut.

Cel ce dorese a obține vre unul din stipendiile de mai sus, aú să întrunească următoarele condițiuni:

- Că sînt român gr. cat. miserl născuți în Transilvania;
- că pe lângă purtarea morală bună aú din studiul calculi de eminentie;
- dintre concurenți vor avé preferință, cari vor puté dovedi, că sînt consăngenii cu piul fundator, spre care scop trebuie să producă atestat compus de respectivul oficiu parochial, care să cuprindă tabela genealogică esact dedusă:

- concurenții să alătore la cereri testimoniu scolastic, carte de botez, atestat de paupertate, testimoniu medical și să numéscă expres institutul, la care și unde vor să continue studiile pre an. scol. 1897/8.

II. ESCRIERE DE CONCURS.

Până în 7 Septembrie n. 1897 se escrie concurs la un stipendiu de 100 fl. v. a. din

fundatiunea Tordai, folosit de iuristul absolut și candidat de advocat Pompeiu Micșa.

Cererile aú să fie provédute cu documentele indigitate în escrierea de concurs pentru stipendiile Șuluțane.

III. ESCRIERE DE CONCURS.

Până în 7 Septembrie n. 1897 se escrie concurs la trei stipendii de câte 300 fl. v. a. din fundatiunea lui Ioan Daniel (Dănuț) de Fersig, folosite unul de iuristul absolut Ioan Getie, altul de gimnastul Simeon Butean, care nu și-a legitimat progresul, și al treilea de Emiliu Péter preparand absolut.

Se observă, că numai în cazul acela pot căpéta și alții aceste stipendii, dacă între concurenți nu s'ar afla consăngenii cu fundatorul.

Cererile aú să fie provédute cu documentele indigitate în escrierea de concurs pentru stipendiile Șuluțane.

IV. ESCRIERE DE CONCURS.

Până în 7 Septembrie n. 1897 se escrie concurs la două stipendii de câte 60 fl. din fundatiunea fericitului canonic Constantin Alutan, unul folosit de Ioan Anca absolut de academia comereială din Cluș, altul de Iustin Iuga absolut de cl. VI gimnasială.

Preferință aú consăngenii.

Cererile aú să fie provédute cu documentele indigitate în escrierea de concurs pentru stipendiile Șuluțane.

V. ESCRIERE DE CONCURS.

Până în 7 Septembrie n. 1897 se escrie concurs la un stipendiu de 22 fl. 50 cr. din fundatiunea fericitului canonic Ioan Ghirilă, folosit de Gregoriu Denghel absolut de șola civilă din Făgăraș. Preferință aú consăngenii.

Cererile aú să fie provédute cu documentele indigitate în escrierea de concurs pentru stipendiile Șuluțane.

VI. ESCRIERE DE CONCURS.

Până în 7 Septembrie n. 1897 se escrie concurs la un stipendiu de 40 fl. v. a. din fundatiunea „Cercului Orăștîer“, folosit de gimnastul George Bota, care nu și-a legitimat progresul.

La acest stipendiu pot concurge numai acei studenți români gr. cat., cari cercetéază gimnasiul gr. cat. din Blăș, ori vre o academie de drepturi și sînt născuți în vre una din comu-

nele următoare ale cercului Orăștiei și a nume: Șibot, Orăștie de jos, Balomir, Bintiș, Beril, Cióra, Vineria, Orăștie de sus, Grid, Ghialmar, Castău, Dăncu mic, Ocolişul mic, Totia mică, Costesci, Cudșir, Ieledinți, Ludesci, Măgura, Martinesci, Bucium, Dăncu mare, Totia mare, Spini, Pricaz, Petriș, Pișchinț, Repaș, Romos, Romoșel, Șibișelul vechiu, Seréca, Tămășesca, Tărtăria, Turdaș, Turmaș, Valdeiu, Simeria.

Cererile să fie provădate cu documentele indigitate la scrierea de concurs pentru stipendiile Șulțane.

VII. Scriere de concurs.

Până în 7 Septembrie n. 1897 se scrie concurs la trei stipendii din fundațiunea *fericitului Ștefan Ferdinand Hirsch*, și a nume: unul de 400 fl. folosit de doctorul în științele juridice Eugeniu Pătăcean, altul de 300 fl. folosit de Emiliu Pop doctor în medicină, și al 3-lea de 200 fl. folosit de Corneliu Mesaroș absolut de politehnicul din Viena.

La stipendiile acestea pot concurge numai românii gr. cat., născuți în comunele următoare: Turda, Copand, Tur, Rediu, Comișig, Banabic, Aiton, Săn-Mărtinul deșert, Ceanul deșert, Agribiciu, Mischiu, Săndu, Petridul de sus, Petridul de mijloc, Petridul de jos, Berchiș, Măgura, Schiopi (Puzta-Egres), Pusta-Sân-Craiu, Surduc, Bicalat, Iara inferioară, Agriș (Ruha-Egeres), Muntele Băișorei, Ocolişul mic, Ocolişul mare, Runc, Cacova, Sacel, Lita magiară, Lita română, Filea de jos, Filea de sus, Ciurila, Selisce, Selicea, Micuș, Hășmaș, Magiăruș (Magyaroság), Șutu, Silvașul magiar, Indol, Ceanul mare, Băișora, Muntele Filei (F. Havasa), ca unele, cari odinioară au format cesaro-regesca pretură a Turdei sub presidenția fericitului fondator.

Cererile să fie provădate cu documentele indigitate în scrierea de concurs pentru stipendiile Șulțane.

VIII. Scriere de concurs.

Până în 7 Septembrie n. 1897 se scrie concurs la următoarele stipendii din fundațiunea *fericitului Arhiepiscop și Metropolit Dr Ioan Vancea* numită „Cassa archidieceșană“:

1. La un stipendiu de 300 fl. creat conform venitelor numai pe an. scol. 1897/8 și destinat pentru studenții de la Universitate ori institut politehnic.

2. La 6 stipendii de câte 60 fl. v. a. destinate pentru elevi preparandiali în Blaș ori la altă preparandie română greco-catolică, dintre cari 4 au fost folosite de preparandii din Blaș Romul Dobrin, Manase Lajos, George Vas și Nicolaș Boeriu, și două s'au creat conform venitelor numai pe an. scol. 1897/8.

3. La un stipendiu de 100 fl. pentru fetițe, creat numai pe an. scol. 1897/8.

La aceste stipendii pot concurge numai românii, respective române gr. cat. din Archidieceșă. Preferință să consăngenii și afinii fondatorului, chiar și când nu ar fi din Archidieceșă.

Cererile să fie instruite cu documentele indigitate în scrierea de concurs pentru stipendiile Șulțane.

IX. Scriere de concurs.

Până în 7 Septembrie n. 1897 se scrie concurs la două stipendii de câte 90 fl. v. a., create din fundațiunea *fericitului canonic Alesandru Micu*.

La aceste stipendii să drept, să concurgă nepoții și nepoțele de frați ai fondatorului, dacă au absolvat școlile elementare și voesc a-și continua studiile la ori ce fel de școală.

Cererile să fie provădate cu documentele indigitate în scrierea de concurs pentru stipendiile Șulțane.

X. Scriere de concurs.

Până în 7 Septembrie n. 1897 se scrie concurs la două stipendii de câte 60 fl. v. a.

din fundațiunea *Ilustrității Sale domnului Andrei Liviu Pop, prelat pontificiu, abate și canonic în Lugos*.

La aceste stipendii să drept, să concurgă numai consăngenii fondatorului fără doșebire de sex și a nume: descendenții lui Teodor Pop fost paroch în Barei, frate cu fondatorul, descendenții surorilor fondatorului: Anastasia, Maria și Ana născute Pop, apoi în linia a doua, după mama fondatorului descendenții lui Nuțu Flóre din Jucul inferior, de la care se trage familia David, dacă frecventază clasele elementare la orașe ori alte școle mai înalte, sau învață ceva maiestrie.

XI. Scriere de concurs.

Până în 7 Septembrie n. 1897 se scrie concurs la trei stipendii din fundațiunea *fericitului Dr Simeon Ramonțiu*, și a nume: un stipendiu de 100 fl. folosit de tehnicul Emiliu Surdu, altul de 84 fl. folosit de tehnicul George Voda, care nu și-a legitimat progresul, și al treilea tot de 84 fl. folosit de iuristul Ioan Miclea, care asemenea nu și-a legitimat progresul.

La aceste stipendii pot concurge:

a) numai tineri studenți miseri, născuți în Transilvania, români de naționalitate;
b) cari pe lângă purtare bună au din studii calculi de eminentie;
c) dintre concurenții vor ave preferință cei de origine nobili și consăngenii cu fondatorul.

d) Cererile să fie provădate cu documentele indigitate la scrierea de concurs pentru stipendiile Șulțane.

e) Concurenții să numescă expres institutul, la care și unde vor să studieze.

XII. Scriere de concurs.

Până în 7 Septembrie n. 1897 se scrie concurs la două stipendii de câte 70 fl. din fundațiunea „Ioan Gavrilă Vajda de Soósmező și soția sa Elisabeta născută Fuleoviciu“, dintre cari unul a fost folosit de tehnicul Florea Bogdan, care nu și-a legitimat progresul, altul de Simeon Precup, absolut de școală de cadeti.

Cererile să fie instruite conform scrierii de concurs pentru stipendiile Romanțiane.

XIII. Scriere de concurs.

Până în 7 Septembrie n. 1897 se scrie concurs la două stipendii din fundațiunea *Kleiniană*, unul de 180 fl. folosit de Romul Dobo doctor în medicină și altul de 120 fl. folosit de Aureliu Sanciali gimnast absolut.

Cererile să se provăde cu documentele indicate în scrierea de concurs pentru stipendiile Romanțiane.

Blaș în 10 August 1897.

Consistoriul arhiepiscopesc gr. catolic de Alba Iulia și Făgăraș.

349 szám.

(25) 1—1

1897.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közlőre teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbíró-ág 16/1896 számú végzése által Kani Ignáz és fiai javára Bretter Leopold és neje ellen 163 frt 79 kr. tőke hátralék, ennek 1896 évi Március hó 15 napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 35 frt 66 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 696 frt. — krra becsült: 520 db szaruf., 70 db gerenda, 2229 db vegyes fenyőfa deszka, 235 db lécz és 7 db fenyőfa boronából álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

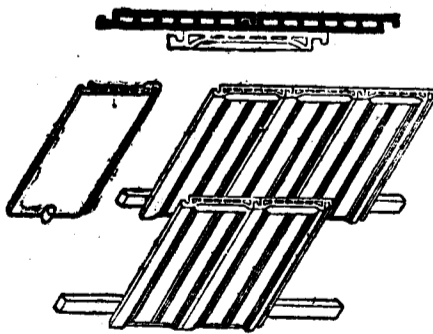
Mely árverésnek az 1881/1897 sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis helyben alperesek faraktárában leendő eszközésére 1897-ik év Augustus hó 26-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók ez-nuel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron aól is eladatni fognak.

Az árverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Balázsfalván 1897-ik évi Julius hó 4 napján.

Thát György,
kir. jbirósági végrehajtó.

Űgylele lui Gavriil Ugron.

În fabrica de cărămidă și de țigle din Odorheiul secuesc (Székely-Udvarhely Bethlenfalva) a lui Gavriil Ugron se pregătesc două feluri de țigle: frământate cu mașina și aruncate.

1. Șindile franceze de țigle (țigle brăzdate) în măsurile următoare: lățime 21 cm., lungime 40 cm., 15 bucăți acoper 1 m². Într'un vagon încap 4300—4500 bucăți. Se fabrică și țigle de jumătate partea dreaptă și stângă. Prețul în Odorheiul secuesc: 1000 de bucăți în vagon 24 fl.

Avantaje: Greutatea țiglei necesare spre acoperirea aceluiași teru de coperiș e mai ușoară cu 30% de cât greutatea ori cărei alte țigle. Făcându-se lățuirea la distanță de 32 cm., se recer lați numai pe jumătate, Coperișul formeză un întreg, sub care nu se scurge nici plou, nici se suflă zăpadă; având din lăuntru șese canale góle, se opune schimbărilor lui ale căldurei și frigului, erna ține coperișul cald, vara răcoros.

2. Űgile de rind de coperiș, frământate cu mașin din lut de calitate uniformă, a căror măsurii sînt următoarele: lungimea 40 cm., lățimea 17.5 cm.; 34 bucăți acoper 1 m²; lățuirea sub ea se póte face la distanță de 18 cm.; într'un vagon încap 6300—6500 bucăți. Prețul în vagon la stațiunea de la Odorheiul secuesc 1000 bucăți 13 fl.

(23) 2—3